

DOELN BEHALEN EN BEWIJZEN BINNEN JELO, MOET DAT MET EEN TOETS?

Tijdens de Jeelo-projecten werken leerlingen aan verschillende doelen; met stappers werken zij aan competenties, met stenen worden kennisdoelen bereikt en met bronnen en taaltrainers wordt er aan taaldoelen gewerkt. De stenen kunnen afgesloten worden met een toets. Hiermee kan een leerling laten zien dat hij of zij de kennis van deze steen echt onthouden heeft. Maar in de bovenbouw komen flink wat stenen aan bod tijdens het project en er moeten dus veel toetsen worden gemaakt. Bovendien leren niet alle leerlingen op dezelfde manier en worden niet alle leerlingen blij van zo'n toets.

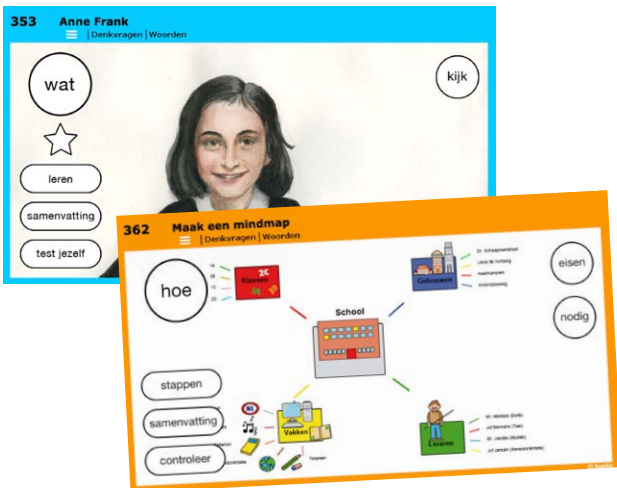
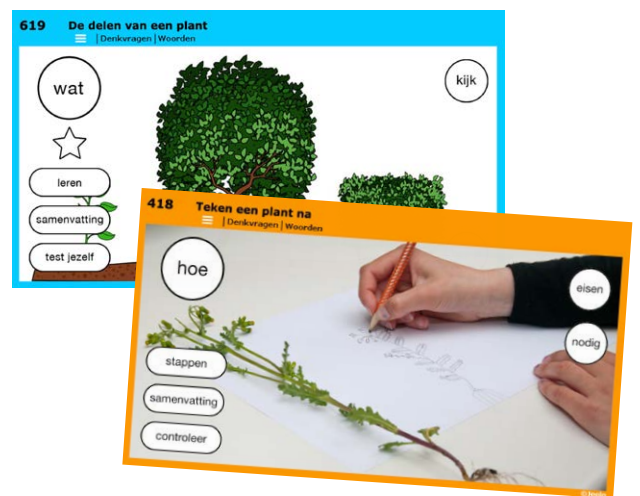
Het kan ook anders!

Leerlingen kunnen ook op andere manieren laten zien – bewijzen – dat zij bepaalde kennis opgedaan hebben en dat zij écht iets geleerd hebben. Dit creëert afwisseling en betrokkenheid van de leerling. Ook krijgen leerlingen de kans om hun kennis op verschillende niveaus toe te passen (vergelijken, experimenteren, creëren, ontwerpen) en hebben de leerlingen meer regie over hun eigen leerproces. In dit artikel beschrijf ik een aantal voorbeelden van bewijzen die leerlingen hebben geleverd in mijn eigen groep 4-5 en in andere groepen van onze school.

Een stapper koppelen aan een steen

Je kunt stenen (kennis) en stappers (competenties) aan elkaar koppelen. Op die manier kan een leerling met de stapper bewijzen dat hij of zij de informatie uit de steen snapt en heeft onthouden. Vaak sluit een stapper inhoudelijk aan op een steen. Een steen over de delen van een plant kun je bijvoorbeeld koppelen aan een stapper waarin leerlingen een plant gaan tekenen.

Met een tekening van een plant, met daarbij de onderdelen van de plant geschreven en een weergave van de waterkringloop, bewijst de leerling dat hij of zij de stof uit de steen beheerst. Hierna voer ik vaak nog een gesprek waarin de leerling iets vertelt over de tekening en ik vragen kan stellen om te checken of alle kennis- en competentiedoelen bereikt zijn.

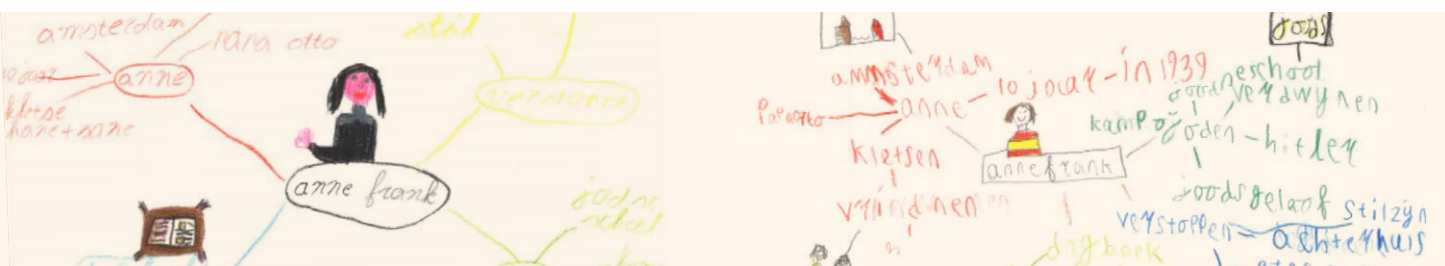

Je kunt ook een 'leren leren'-stapper koppelen aan een steen. Een hele geschikte stapper is 'Maak een mindmap'.

In de stapper leren de leerlingen wat een mindmap is en hoe je deze maakt. Ze kunnen dit vervolgens toepassen op een steen. Daarna voeren ze een gesprek met mij over hun mindmap of ze presenteren hem aan een groepje kinderen of aan de hele klas.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden van manieren om te 'bewijzen' met een stapper. Wij bieden bij ons op school veel verschillende manieren aan. Hoe hoger de groep, hoe meer de leerlingen de manier waarop ze bewijs willen leveren zelf mogen kiezen. Waar de ene leerling liever een mindmap maakt zoals het voorbeeld, maakt een ander liever een samenvatting, schema of filmpje. Door de leerlingen te laten kiezen, geven wij hen meer regie over hun eigen leerproces. De betrokkenheid en het leerrendement zijn hoog!

We laten de leerlingen ook regelmatig vrij om zelf een manier te bedenken om iets te bewijzen. Zo gaf ik een taalles over zinnen: Wat is een zin nu eigenlijk en kun jij bewijzen dat je weet wat een zin is? De bewijzen waren heel verschillend. Een leerling kwam haar hand laten zien waarop ze een paar korte zinnetjes had opgeschreven over dingen die ze wilde onthouden. Een andere leerling kwam een memoblaadje inleveren: een briefje dat ze had geschreven aan mij. Weer een andere leerling schreef een heel verhaal (groep 4!) op de Chromebook. Iedere leerling deed het op zijn eigen manier, maar het doel was bij de hele klas bereikt.

Leren van elkaars bewijs

Leerlingen bewijs laten leveren is veel meer dan alleen een middel om 'af te vinken' dat ze bepaalde kennis hebben opgedaan. Het kunnen ook waardevolle leermomenten zijn, zowel voor de leerlingen als voor de leerkracht. Zo mochten mijn leerlingen tijdens het project over zintuigen informatie uit een bron uitbeelden als bewijs. De ene helft van de klas las een tekst over een bezoek aan de tandarts, de ander helft een tekst over een oogmeting bij de opticien. Doordat de kinderen aan elkaar uitbeeldden, kreeg de hele klas alle informatie over zowel de opticien als de tandarts en kwamen de belangrijke woorden rondom zintuigen vaak aan bod. De leerlingen leerden van elkaars bewijzen. Ze hadden er bovendien enorm veel plezier in. Ze werkten samen, ze drukten zich in bewegingen uit, stonden op het podium. Er kwamen zoveel verschillende competenties aan bod! Leren is leuk! En al luisterend naar de toneelstukjes had ik snel door wat de leerlingen al wisten en welke woorden of onderwerpen ik in de komende lessen tijdens dit project nog eens aan bod moest laten komen.

Maatschappelijke organisaties betrekken bij het leren

Om bepaalde doelen tijdens een project te behalen, nodigen wij regelmatig een maatschappelijke organisatie uit op school of gaan we met de klas op pad. Vaak kun je ontzettend veel vaardigheden en kennis opdoen in de directe omgeving van de school.

Bij het project 'Omgaan met natuur' vroegen wij aan een natuurgids en een vrijwilliger van stichting Bei om ons te helpen. De natuurgids vertelde de leerlingen over dieren die in een vijver en langs de waterkant leven en liet de leerlingen deze dieren vangen, bekijken en natekenen. De vrijwilliger vertelde over allerlei verschillende insecten, hun leefomgeving en hun uiterlijk. Daarna gingen de kinderen op onderzoek uit in een tuin, waar ze

in oude stammen en in de grond allerlei insecten(huisjes) vonden. De leerkracht vroeg de leerlingen achteraf een stukje te schrijven voor de nieuwsbrief van de school en zij werkten hun tekeningen uit met behulp van stapper 'vang en teken waterdieren'.

Het zijn ervaringen die de leerlingen onthouden en waar ze het veel later nog steeds over hebben. Het is dan ook echt heel erg leuk als een leerling een paar weken later vertelt dat hij samen met zijn zusje naar een andere sloot is gegaan en ze allerlei andere waterdiertjes ontdekt hebben en foto's in de klas laten zien. En als ze in de zomer een uitgeputte bij op het schoolplein vinden, weten ze exact wat ze moeten doen en komen ze gelijk in actie om de bij te redden.

Het is natuurlijk niet te meten, maar ik vraag me af of de informatie net zo goed was blijven hangen als ze deze uit een boekje geleerd hadden en met een toets gereproduceerd hadden ;)

